

ABONEMENT

Pour un an D. 2
Edition spéciale 500 Ptrs.

ADRESSE

“İdjtihad,,Constantinople

Téléph. St. 865
XXV ème ANNÉE
15 Décembre 1929

İCTİHAT

Türkçe ve Fransızca
İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ
No: 287

ABONEMAN:

Seneliği [24Nüsha]Türki-
ye için 21/2, hariç için 2
D. Âlâ kâğıdı 5Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihat Evi

Tarihi Te'sisi:
1904 — Genève
Yirmi beşidci sene
15 Kânunuevvel 1929

ehemmiyet ve vus'at vermesi çok musip ve şükranı şayandır. Zira mevaddı gıdayeden ma'ada ihtiyacatımızı temin için harice milyonlarla lira vermemiz pek kıskanç bir muhabbetle merbut olduğumuz *İstiklâl* ile bir gün uygun gelmez. Biz kendi kendimize kifayet edecek bir milletiz. tarlalarımız mahsuldar ve ormanlarımız, ma'denleriniz, siyah ve beyaz *Kömür* umuz bitmek tükenmek bilmeyecek kadar çoktur. Dünyanın pek az milleti tabi'atın bu ni'metlerine bizim kadar na'il olmuştur. Türkiyenin tabii servetleri hakkında bir fikir almak için güzide coğrafya mütehasssımız Faik Sabri Beyin ehiren yeni türk harflerile nefis ve mükemmel bir halde basılmış olan "Türkiye coğrafyası,"nı gözden geçirmek kâfidir. Bu güzel kitaptan ayrıca bahsedeceğiz.

Biz sanayi' efendileri iâzım kalem efendilerimiz var.

Bunun için Avrupaya göndereceğimiz gençlerin sanazi tahsil etmeleri tercih olunacaktır. Belçikanın teknik mekteplerine elyevm devam eden kız ve erkek talebenin yekûnunun 220,000 [iki yüz yirmi bin] olduğunu kaydetmeliyin. İşte bu mektebler sayesinde dir ki Belçika sanayi ve maliye müesseseleri hemen bütün Avrupanın büyük tramvay hatlarına, elektrik imtiyazlarına malik bulunmaktadır. Bir derecede ki *Londra* ni tah-telarz ehemmefer demek olan *Tub* hattı Belçikalı ve Amerikalı iki malî grup tarafından yapılmış ve işletilmekde bulunmuş olduğunu 1903 de Londrada öğrendiğin vakit mütehayyir olmuşdım. Siyasi istiklalini bu kadar kahrımancasına istih-sal etmiş olan milletimin hiç bir şey için kimseye muhtaç olmayacak bir vaz'iyeti de feth edeceğine i'timadımız kuvvetlidir. Daima daha ileril!

9 K. evvel 1929 Dr. AB. DJ.

Edebî tahlil

YOLLAR ve İZLER

— 2 —

"Fran maçonerie = Frnc-maçonnerie," manzumesi bir az haksızdır.

Beşeri uhuvvet mafevkelhayal
O zemin hilkattanberi kuraktır.

Diyor. Fakat bazı mühali mümkün çok tercih ederiz. Bununla beraber beşeri uhuvvet muhal değildir. Bu, yanlış bir zihaptır, beşeri uhuvveti mümkün görmek za'f değildir; Kuvvettir. On doku-zuncu asrın en büyük mütefekkir Fransızı saydığımız ve pek genç iken ölen filosof J. M. Guyau ya, Sympathie universelle tasavvurundan dolayı zaiflik isnad edenlerin kendileri kâfi derecede kuvvetli değildirler, Ferdi hayat, hücrelerin ahenk ve tesanüdile mevcut ve paydar iken içtimâî hayatın inkişafı neden aynı şerait dahilinde mütekâmil olmasın? Fertler cemiyetlerin uzviyetinde hücrelerdir. Bu ahenk, umum zevil-hayat için mümkün görünmesede "Beni Adem," için her halde "Azayı yekdiger," olarak yaşamak, mes'ud olmak pek mümkün ve lâzımdır kanaatindeyiz. Filhakika Doktor Kaya bey oğlumuzun lisanı da bu bapta bir inkârî kat'i ifade etmiyor. "Zemin kuraktır," diyor kurak zemin daima kurak kalmaya mahkûm değildir, Tehammülzar olan iklimin azm âdat olduğunu çok görmüşüzdür.. Bundan bir kaç sene evvel buna:

Kardaşlık ağlarsa kardaşlık için
Olur bütün kurak tarlalar sulak;
Mehabbet nağmemiz yaptı binlerce
İşitmez kulaktan dinliyen kulak

Kıt'asile cevap vermişiz demektir.

(Gemiye kurtaran kaptan) büyük hisseli bir kıssa tazammun eden kâmil ve tam bir manzumedir.

"Guyau,, nun "bir filosofun şiirleri,, nde
"Reconnaissance,, adlı bir manzumenin
mevzuile arkadaşıştır. [*]

"Sırtıgan hakikat,, mağrur adam oğul-
larına havale olunmuş bir baba şamarı-
dır, Bu çok luzumlu ve faidelidir. Bu şamar
karun için de dilenci için de şifadır.
1902 de mağrur bir hükûmdara:

O toi qui marches fier de ta vaste puissance,
Peux-tu ne pas vieillir? peux-tu ne pas mourir?

Demiş olduğumuzu hatırlıyoruz. Bu gün
o imperatorun da, o imperatorluğunda ye-
rinde yellere esiyor!..

Avcı, manzumesi nazik bir şairin yüre-
ğine yakışır bir nağmei şefekettir. (Kış
ve fakir) manzumesi gayr endiş bir he-
yecandır.

Hugues Leroux nun
Au soleil chacun a sa place,
Le manteau d'un heureux qui passe,
Offense notre nudité.

Tersesinide ihtiva eden: "Droit au bon-
hour,, sernameli manzumesile hem âhenk-
dir. (Dilencinin bayramı) da aynı refatdedir.
"Balıkçılar,, enfestir:

Hayat çelikten bir ağ, bizler içinde balık
Tabiat kanunları, balıkçı tayfaları;
Koşarken bir yem için denizde alık alık
Bir gün ağa çarparız bu mağrur kafaları.

Diyor ne kadar acı, ve doğru!..
(Bora) , (Motorda) , (Laçe-na) hep pek alâdırlar.
Ay ve şair, hayat gibi vapesin bir nefesle bitiyor.

Dönen de, döndüren de, sanide sanat da sen
Eşyanın tahlilinden öğrendiğim benim bu!..
Saraya konan kumru soruyor halâ: Gû?. Gû?.,

[*] « Bir filosofun şiirleri » Devlet Matbaasında
basılmaktadır. Maarif Vekâleti size bir fikrî ziyafet
hazırlıyor.

[*] Hayatın sonu ve iptidası, sormak
ve cevap almamaktır, demek istiyor
yine biz anudane soracağımız mutlaka su-
al almak için değil, kürrei arzın almış
olduğu istifham işareti şeklini pek âlâ
gördüğümüzün muz'îç ilânı olarak sora-
cağız ve Hazreti Allaha:

Kadritü nügün geşt zikadri hiredem
Ey abi tu ateşfikenî harmeni tû!.

Deyerek geçip gidenlerden olacağız..
Hülâsa:

Doktor Kaya bey oğlumuz, edebiyat
ve tefekkür alemimize, iddiasız, mütevazî
mütevekkil giriyor. İhtisatının sahala-
larında topladığı çiçekler ne rayihaları,
ne renkleri itibarile şammemizin ve gözle-
rimizin çok alıştıkları ve hatta duymak-
tan ve görmekten bıktıkları rayiha ve
renkler değillerdir. Şiir ve san'at eser-
lerinedn istenilen bu şartı iptidai (Yollar
ve izler) de mevcuttur şiir ve san'at
eserlerinden istenilen iktidai vasf, feyyaz
ve velûd bir heyecan uyandırmaktır, bu
vasf dahi onda mefkut değildir. Fakat
bu kaynak. çabuk kuruyacak bir tabi-
atta görünmüyor. Bu ilk nebe'anın arka-
sında daima gür daha berrak, daha büyük
nebe'anlar vardır. Yüksek dağların bu
kaynağı besliyen ve suyunun üzerine
kuvvetli bir tazyik yapan karları ve yağ-
murları eksik değildir. Susayan ruhlar
çok beklemeyeceklerdir. Kana kana iç-
meye hazır olabilirler.

Dr. AB.Djevdet

[*] « Ömer Hayam » ın telmih olunan rubaisi şü-
dur ki « Rübaiyat hayam ve türkçeye tercümeleri » miz-
de 460 ıncı rübai olarak 365 inci sahifede mukayyettir.

An kasr ki ber çarh hemî zed pehlû,
Ber dergehi o şehan nihadendî ru;
Didimki ber kengere eş fahteî
Beneste hemî kuft ki gû? gû? gû?

Son mısradaki tekerrür eden « gû » kelimeleri gûca?
guca? yani nerede? nerede? demektir.